איהר לעצטער הויך.

פון יצחק פייגעלמאן.
(א בילד)

אויסגעלאשען . . . . דאס לעצטע פונק איז פארדונקעלט. אויף אייביג פאר־גליווערט איז דאס לעצטע טליענדע פייערעל. די נאר וואס פינקעלדיגע שטראה־לען וואס האבען געלויכטען און געשיינט אין דער טיעפער פינסטערניש פון דער פארוואלקענטער הארבסט־נאכט, זענען פארנעפעלט און פאר'חשכ'ט געווארען.

אויפגעציטערט ווי א גוסס'דיגע ליכט. צוגעווארפען א ווילד אויסגעשטארטשטען בליק הין און צוריק, פארשוואונדען און ווידער אנגעצונדען... א בליאסק צו דער סטעליע און זיך איינגעגראבען אינ'ם ווייס פארקאלכטען טשוואק, וועלכער זיצט דארט טיעף איינגעווארצעלט, ווינקט תמ'עוואטע אראפ, און טרעפט ווי אויף צו להכעיס זיך אן מיט'ן טעמפען איינגע־געסענעם בליק.

אין צימער איז ענג, שרעקליך ענג. ממש דערשטיקט צו ווערען. ארום איהר בעט שטעהט א קופקעלע קינדערלאך, איינס קלענער פון דעם אנדערען, גיסען מיט טרעהרען און שרייען אהן אן אויפ־הער: מאמע! מאמע! . . .

דאס קלענסטע, וואס זיצט נאך אין וויגעלע, קוקט מיט גרויסע פארוואונדער־טע אויגען אויף איהרע שוועסטערלאך וואס יאמערען און רייסען זיך, אויף די פרעמדע מענשען, וואס שטופען זיך אלץ פאראויס, צום בעט. און פארקרימטע, ווי־שענדיג די נעזער, רוקען זיי זיך אפ אן א זייט, שאקלענדיג טרויעריג מיט די קעפ.

אין ווינקעל, אנגעשפארט אן דער פארענטש פונ'ם בעט שטעהט מיט א טיכעלע פאר די אויגען, איהר מאן, מנחם ליב, און טרייסעלט זיך, כליפענדיג אויפ'ן קול.

איטליכעס מאהל, פלאצט ער אויס אין א שרעקליכען געוויין, באגלייט מיט מורא'דיגע און הארצרייסענדע זיפצען און קרעכצען פון די ארומיגע, און עס דוכט זיך, אז זיי, די קרעכצען מיט די זיפצען, האבען זיך צוזאמען צונויפגעגאסען אין איין פארגליווערטען שטיק און אנגעפילט דעם גאנצען חלל.

און ווידער גיט א קרעכץ די בעט, צונויפגעפרעסט ווערען די פים צוזאמען, און שטארק צוגעדריקט צו דער וואנט. צו־נויפגעשטשעמעט די טונקעל בלויע ליפען, צועפענט די נאז לעכער, און א הויב אויף זיך האסטיג, מיט'ן גאנצען קערפער פון דעם פלאץ, בליצענדיג אין אלע זייטען מיט די שטארק אויפגעריסענע אויגען־דעקלאך, און סאפענדיג שנעל, ווי פון א שווערער אנשטרענגונג אויסגעמאטערט, בלייבט זי אזוי זיצען א ווײלע, און מאכט־לאז פאלט זי באלד צוריק אנידער.

ניט ווייס, דאכט זיך איהר, איז דער טשוואק, נאר רויט, רויט ווי פייער. גליהט ווי אן אנגעברענטער אייזען, היצט און שרפ'עט, אזש פונקען פליהען . . . אהן א שיער פונקען פינקלען אויף אלץ וואס דער בליק פאלט.

אומעטום פונקען. אויפ'ן טשוואק, אויף דער סטעליע, אויף דער וואנט, אויפ'ן בעט, אפילו אויף דער לענגליך שווארצער בארד אויף דער קרום געבויגע־נער נאז, און אויף די רויטע אויגען וועל־כע פינטלען דארט און ווינקעלע ביי דער בעט . . .

ווי ליכט זיי שפרינגען עס, די פונ־קען, אויף די גלייכע, גלאט געפארבטע ווענט. פלאטערען און שוועבען אין דער לופטען. קייקלען זיך איבער מיט א מורא־דיגער שנעלקייט פון איין פלאץ אויפ'ן אנדערען, בלישטשען ארויס די וואלפישע אויגען אין דער פינסטער, ווערען נעלם, און וואקסען ארויס מיט זייער גאנצען גלאנץ אויף א צווייטען פלאץ.

אט דרעהען זיי זיך אין א ראד אויף דער סטעליע, יאגען זיך געשווינד איינס נאך דאס אנדערע, פארטשעפען זיך אן א טשוואק, און רייסען זיך מיט אימפעט פון איהם ארויס.

און עס שטייגען די פונקען יעדע ווײלע, דער ראד פארברייטערט און פאר־גרעסערט זיך. צוימט און רינגעלט ארום די גאנצע ברייט און לענג פון דער סטע־ליע, פארכאפט שוין א שטיקעל פונ'ם רויטליך געפארבטען קארניז, און פאר־שפרייט זיך אלס נידעריגער אראפצו . . .

פלינק טאנצען זיי הורבעסוויז אריבער פון דער סטעליע אויף דער ווענטעל פונ'ם בעט. שטעלען זיך אויס שורות־ווייז ווי רייהען סאלדאטען אויפ'ן שלאכט־פעלד, און ווינקען צו די אויסגעלאשענע, האלב אפענע אויפען, ווענעם טעמפע בלי־קען עס פאלען אין דער זעלבער ריכטונג.

און די פונקען שטעמפירען, צושפריי־טען זיך, און שיטען זיך באלד צונויף אין איין קופקעלע, וועלכע ווערט יעדעס מאהל אלץ מעהר און מעהר איינגעשרומפען.

בלויז א רויט־שווארצליך פלאמענדיגעס, עטוואס קיילעכדיג פאסעקיל, שטארק עהנ־ליך צו א מענשליך אויג בליצט נאך ארויס פון אינעווייניג.

דאס אויג ווערט פארוואנדעלט אין א פינטעלע, דאס פינטעלע אין א פונק, דאס פונק אין א פלעמעלע, און דאס פלעמעלע ציטערט אויף ווי א גוסס'דיג ליכט, וואפט צו א ווילד־אויסגעשטארטשטען בליק הין און צוריק, פארשווינדט — און ווערט אויף אייביג אויסגעלאשען . . .

ניין געבאט פאר רויכערער

בעסער איז, פארשטעהט זיך, איבער־האנצען ניט צו רויכערען. דאס ווייסט שוין יעדער איינער פון אונז פון זינט מיר געדענקען זיך. אויב אבער מיר קאנען בשום אופן זיך ניט אפזאגען פון דעם קליינעם אדער גרויסען פארגעניגען פון אריינלאזען רויך אין זיך, קאנען מיר אבער דאס טאן לכל הפחות מיט וואס ווע־ניגער שאדען פאר'ן געזונט.

אין דעם נאר וואס דערשיענענעם יוני נומער פון "היגעניא", א מאנאטליכער זשורנאל, וואס ווערט ארויסגעגעבען פון דער אמעריקאנער מעדיצינישער אסאסי־איישאן, איז אפגעדרוקט אן אינטערעסאנ־טער ארטיקעל פון דר. וויירינג, א דענ־ווערער דאקטאר, וואס האט יאהרענלאנג שטודירט די פראגע וועגען דער ווירקונג פון רויכערען אויף דעם דורכשניטליכען נארמאלען מענשען.

דר. וויירינג גיט אין דעם ארטיקעל די פאלגענדע צעהן געבאט פאר רויכע־רער:

1. רויכערט איבערהויפט ניט, ביז איהר זייט ניט אריבער 21 יאהר אלט.

יעדער איינער ווייס, אז די מעהרס־טע סמען ווירקען א סך שטארקער אויף א יונגען קערפער, איידער אויף א רייפען ארגאניזם.

2. וועניגסטענס איין מאל א יאהר בעראט זיך מיט א קאמפעטענטען דאק־טאר, און זאל ער אייך גרינטליך און אל־זייטיג עקזאמינירען.

אויב איהר מוזט רויכערען, דארפט איהר וועניגסטענס האבען אין זינען, אז אייערע קערפערליכע געוועבען, באזונ־דערס די געוועבען פון דעם הארצען און די ארטעריעס, ווערען דערביי אנגעגרי־פען טאג איין טאג אויס פון אן אנערקענ־טען סם.

3. אויב איהר מוזט רויכערען באַ־נוצט סיגארעטען. רויכערט אויס ניט מעהר ווי צעהן שטיק א טאג. פינף איז נאך בעסער.

דער פארהעלטניסמעסיג קלענערער שאדען פון דעם סיגארעט נעהמט זיך דער פון, וואס דער סיגארעט איז פולקאם ברענבאר, און דעריבער ווערט דערביי פארניכטעט מעהר ניקאטין.

פון דער אנדער זייט אבער איז דער סיגארעט געפעהרליך מחמת אנדערע טעמים: זיי זענען ביליג, באקוועהם, און מען מעג זיי רויכערען אין געזעלשאפט אר־מעטום און צו יעדער צייט.

דערהויפט אבער איז דער סיגארעט געפעהרליך מיט דעם, וואס עס איז דער־ביי שווער זיך אויסהיטען און ניט אריינ־אטעמען אין זיך דעם רויך, און דער סם אין דעם רויך ווירקט דעריבער א סך שטארקער.

4. באנוצט נאר טרוקענעם טאבאק.

אזוי ווי ניקאטין געפינט זיך אין טאבאק אין דער פארם פון זאלצען פון געוויסע ארגאנישע עסידס, וואס ווערען פארצעהרט אין דער היץ פון ברענען, און דערביי ווערט א סך באפרייטען ניקאטין מעהר אדער וועניגער פולשטענדיג פאר־ניכטעט, קאן מען לייכט פארשטעהן, אז וואס טרוקענער עס איז דער טאבאק, אלץ פערפעקטער איז דער ברען פראצעס, און וואס פערפעקטער עס איז דער ברען פראצעס, אלץ וועניגער ניקאטין וועט זיך געפינען אין דעם רויך.

5. אטעמט ניט אריין דעם רויך און לאזט איהם ניט דורך דורכן נאז.

די געוואוינהייט אריינצואטעמען דעם רויך און דער קונץ דורכצולאזען דעם רויך דורכ'ן נאז זיינען שעדליך מחמת צוויי טעמים:

1) זיי פארשטארקען זעהר פיעל די געפעהרליכע ווירקונג פון דעם טאבאק, ווייל ער ווערט דערביי איינגעשלונגען, און 2) זיי ברענגען די אלע אויפריי־צענדיגע שטאפען אין דעם טאבאק רויך אין אן ענגער באריהרונג מיט די דעלי־קאטע שלימיגע הייטלאך פון די רעספי־ראציע דורכגאנגען.

6. רויכערט אין דרויסען.

אזוי ווי נאר וועניג מענשען געפינען זיך אין דרויסען א גאנצען טאג, וועט דאס אליין אויטאמאטיש באשרענקען די טעגליכע פארציע טאבאק. דערביי וועט דאס אויך העלפען ארויסברענגען מענשען פון דער הייסער, פארשטיקטער, מיט פייכטקייט אנגעזאפטער אטמאספערע פון דעם דורכשניטליכען רויך צימער.

7. באנוצט א סיגאר האלטער אדער א סיגארעט האלטער.

די אלערליי גיפטיגע שטאפען אין דעם טאבאק רויך ווערען אויפגעלייזט אין דעם שפייעכץ פון מויל. א גרויסער טייל פון דעם שפייעכץ צוזאמען מיט'ן סם ווערט אומבאוואוסטזיניג אראפגעשלונ־גען.

8. רויכערט באלד נאכ'ן עסען.

עס איז לאנג באמערקט און בא־שטעטיגט געווארען, אז רויכערען פאר־דארבט דעם אפעטיט. חוץ דעם וועט אן ארגאניזם א סך אויפנעהמען סם, ווען ער איז ליידיג, איידער נאכדעם ווי ער איז אנגעפילט מיט נאהרונג.

9. וועניגסטענס איין מאל אין יאהר הערט אויף צו רויכערען אויף א מאנאט אדער לענגער.

עס איז א גוטע זאך אויפצוגעבען טאבאק אויף עטליכע מאנאטען דורכ'ן יאהר, ניט נאר דערפאר, וואס דאס איבט אויס די קראפט פון כאראקטער און עס שטערט דער איינוואורצלונג פון שלעכטע געוואוינהייטען, נאר אויך ווייל דאס גיט די צעלען פון קערפער א גוטע געלעגענ־הייט צו דערהאלען זיך.

איין זאך איז זיכער: ווען א מענש [illegible] אלץ וואס איז מעגליך, כדי צו ווערן גע־זונט.

די טראגעדיע וואס עס לעבט איצט דורך דער בארימטער מאווי קאמי־קער טשארלי טשאפלין

קען ניט נאכקומען דעם פארלאנג פון בעסערען סארט קא־מעדי ווי עס ווערט איצט ערווארטעט פון איהם, און צו זיינע אלטע נארישע שטוקעס וויל ער ניט צוריקגעהן, שפיעלט ער אינגאנצען ניט.

ווען, צום ביישפיעל, איינער וואלט זיך אנגעטאן אין אזא סוט ווי אייערע, אדער אזעלכע תחתונים ווי אייערע, וואלט אייך איינגעפאלען אנצוקלאגען יע־נעם אין געריכט פאר טראגען די זעלבע קליידונג ווי אייערע? דאס וואלט דאך געווען לעכערליך. ניט אזוי? וואס קען אייך ארען אז יענער טראגט יא אזעלכע מלבושים ווי אייערע?

גאנץ אנדערש איז עס אבער מיט קינסטלער. איהר וועט זעלטען זעהן אז איין קינסטלער זאל זיין געקליידעט עהנ־ליך צו א צווייטען, און נאך מעהר פאר־זיכטיג אין דיזען הינזיכט איז דער קינסטלער ווען ער טרעט אויף אין די ,,מאוויס'' אדער אויף דער ביהנע.

איז אבער געקומען אן אקטיאר און האט געבראכען דיזען ,,אונגעשריבענעם געזעץ'' און ער האט מיט דעם פארמישט אזא קאשע אז עס טומלט זיך מיט דעם איבער'ן גאנצען לאנד.

דיזער געוואגטער אקטיאר איז טשארלס אמא. און אפגעטאן האט ער איין קליינינגקייט: ער האט זיך אנגע־טאן די זעלבע ברייטע הויזען, גרויסע אומגעלומפערטע שיך, און האט זיך אנ־געפאנגען צו דרעהען מיט דעם זעלבען סארט שטעקעלע ווי דער באקאנטער ,,מאווי'' קאמיקער טשארלי טשאפלין.

נו, נו, מעהר האט מען שוין ניט געדארפט. ווען טשארלי האט זיך דער־וואוסט וועגען דעם איז ער געווארען אז אויפגעציטערט. סטייטש: אזא לומ־פעריי!

און וויסען דארף מען, אז אט די קאמישע קליידונג האט געמאכט טשאפ־לינ'ען פאר א מיליאנער, און איצט קומט נאר איינער און פאנגט אן צו קאנקורי־רען מיט זיין קליידונג. טשארלי האט טאקע לאנג ניט געטראכט און האט אנ־געקלאגט אמא'ן אין קאורט און ערשט דיזע טעג האט דער דזשאדזש ארויסגע־געבען זיין ענטשיידונג, אז אזעלכע אומ־געלומפערטע קליידער קאן נאר טראגען טשארלי טשאפלין און קיין אנדערער. נאכצומאכען די זעלבע קליידונג די זעל־בע האלטונג און די זעלבע גאנג, מיינט אוועקצונעהמען פון טשארלי טשאפלין זיין שטיקעל ברויט, און דער דזשאדזש האט דארום פארבאטען אן אנדער אק־טיאר צו קליידען זיך אלא טשאפלין.

אלזא, גאט צו דאנקען. איצט וועט שוין אונזער טשארלי ניט דארפען ציטע־רען מעהר פאר קאנקורענץ. ער וועט שוין קאנען גאנץ רוהיג שלאפען און ניט דארפען שרעקען זיך אז אימיצער וועט איהם נאכמאכען און איהם פארטרייבען פון זיינע ,,ביזנעס''.

און דער אמת איז, אז טשארלי האט זיך טאקע גאנץ שטארק דערשראקען פאר דעם, ווייל עס וואלט איצט געווען זעהר שווער פאר אן אנדערען צו פארנעהמען זיין פלאץ פון זיין טיפ קא־מיקער. שוין פיער־פינף יאהר זייט אונ־זער טשארלי איז געזעהען געווארען אין א נייער ,,מאווי'', און אז מען זעהט ניט אן אקטיאר א לאנגע צייט אויף דער ווייסער ליילאך פארגעסט מען אן איהם, און ווען עס זאל נאך קומען א נייער פארשוין און נאכמאכען איהם, איז ער זיכער אין גאנצען פארפאלען.

אבער ווי אזוי קומט עס וואס מען האט דיזען קאמיקער ניט געזעהן אין א נייער ,,מאווי'' אזא לאנגע צייט? לצים זאגען, אז ער איז צו שטארק פארנומען מיט חתונה האבען און גט'ן זיך. און טאקע ווי לאנג איז דאס, וואס ער האט חתונה געהאט (ווער ווייס צום וויפיעל־טען מאל) מיט א 16 יאהריגער מיידעל און שוין האלט ער זיך ביים גט'ן מיט איהר. און מען רעדט שוין אז ער האלט ביי חתונה האבען מיט אן אנדער פרא־מינענטע אקטריסע, אזוי שנעל ווי ער וועט זיך גט'ן מיט זיין יונגער ווייבעלע.

אבער מאלע וואס לצים זאגען. דער אמת איז, אז מיט די אלע מיליאנען וואס טשאפלין האט געמאכט, מיט דעם גאנ־צען רייכטום וואס ער האט ערווארבען, מיט די גאנצע בארימטקייט וואס ער האט זיך פארשאפט, מאכט ער דורך א שטילע טראגעדיע. אט דיזער קאמיקער, וועלכער האט געמאכט א וועלט צום לא־כען, אט דיזער קינסטלער, וועלכער האט פארשאפט פארגעניגען פאר אנדערע, איז איצט אליין שוין גאר ניט פרעהליך. און מענשען וועלכע וויסען די אינערליכע סודות פון דער ,,מאווי'' וועלט זאגען, אז דאס איז טאקע די הויפט זאך ווארום טשאפלין באווייזט זיך ניט פאר'ן פוב־ליקום.

און זיין טראגעדיע באשטעהט אין אט וואס:

טשארלי טשאפלין איז פון אנ־פאנג געווען א קאמיקער פון וועלכען עס האבען הנאה געהאט קינדער און זעהר ווייניג דערוואקסענע מענשען. אן אינטעליגענטער מענש האט עס געהאל־טען אונטער זיין כבוד צו געהן זעהן טשאפלינ'ען אין די ,,מאוויס'', געהן זעהן ווי ער מאכט זיך נאריש מיט זיין מאדנעם גאנג, מיט זיין קאטשען זיך אויף דעם פלאר, מיט זיינע משונה'דיגע תנועות.

טשאפלינ'ען האט עס וועה געטאן. ער האט געזוכט אנערקענט צו ווערען אלס קינסטלער־קאמיקער און האט אנ־געווענדעט אלע מיטלען צוצוציהען מעהר ערוואקסענע מענשען, מעהר אינטעליגענ־טע מענשען, צו קומען זעהן זיינע ביל־דער.

און ענדליך איז דאס איהם געלונ־גען. דער אלגעמיינער עולם האט זיך דערוואוסט אז אין פריוואטען לעבען איז טשאפלין א גאנץ ערנסטער און היבש אינטעליגענטער מענש. מען האט זיך דערוואוסט אז ער איז א גוט באלעזענער מענש, א ראדיקאל, און מען האט נאך צופויקט דעם פאקט, אז ער איז א שטי־קעל סאציאליסט.

דאס האט געפיהרט דערצו אז אינ־טעליגענטערע מענשען האבען זיך אנגע־פאנגען צו אינטערעסירען מיט איהם. מען האט אויף איהם אנגעפאנגען צו קו־קען דורך אנדערע ברילען. מען האט אנ־געהויבען צו ריידען אז ער איז ניט קיין געוועהנליכער קאמיקער נאר א קינסט־לער, און טאקע א גרויסער קינסטלער.

מען האט אנגעפאנגען צו שרייבען וועגען איהם אין די ערנסטע צייטונגען און זשורנאלען. שרייבער וועלכע האבען איהם קיינמאל קיין אויפמערקזאמקייט געשענקט, האבען אנגעפאנגען ארויסצו־זאגען הויכע מיינונגען וועגען זיין קונסט. טשארלי אליין, איז נאטירליך געווען צופרידען — העכסט גליקליך וואס ער האט ענדליך געקראגען די אנערקע־נונג צו וועלכער ער האט געשטרעבט.

אבער דאס איז געווען דער אנפאנג פון דער טראגעדיע וואס ער לעבט איצט דורך. אנשטאט דעם וואס ער האט זיך פריהער סתם אזוי משוגע געמאכט און ארויסגעווארפען געלעכטער מיט נארישע קונצען, האט ער איצט געמוזט זיין ערנ־סטער און פיינער צוגעפוצט. אהן די ברייטע הויזען, אומגעלומפערטע שיך, און נארישען גאנג איז טשארלי געווען ,,הילפלאז'' און דאס איז געווען פאר איהם א קלאפ. ער האט געמוזט אנהאל־טען די ראלע אלס קינסטלער מיט וועל־כען קריטיקער האבען איהם באטיטעלט.

און ער האט שוין טאקע ניט פרא־דוצירט ,,מאוויס'' אזוי אפט. ער האט זיך גענומען מעהר צייט, האט שטרענג צענזורירט יעדע איינע פון זיינע ביל־דער און האט זיך געשטעלט די אויפגא־בע צו מאכען יעדעס בילד בעסער ווי די פאריגע און ביז א געוויסען גראד איז דאס איהם טאקע געלונגען. די וועלכע געדענקען נאך זיינע בילדער ,,איי דאג'ס לייף'', ,,דהי קיד'' און ,,שאלדער ארמס'' וועלען צוגעבען אז דאס זענען געווען מייסטערווערק. אבער אזעלכע בילדער זענען ניט לייכט צו פראדוצירען, און טאקע ,,שאלדער ארמס'' געווען די לעצ־טע בילד אין וועלכער ער האט גע־שפיעלט.

טשאפלין האט געהאלטען אין נאכ־זוכען מאטעריאל און אייניפעלע פאר אזעלכע ארטיסטיש־קאמישע בילדער און ווען ער האט דאס ניט געפונען, איז ער געווארען פשוט פארצווייפעלט.

טשארלי טשאפלין האט זיך אנגע־פאנגען צו ווארפען אויף אלע זייטען און איז געגאנגען אויף אזוי ווייט צו מאכען א סטייטמענט פאר די צייטונגס־לייט אז ער איז גאר געבוירען געווארען צו שפיע־לען גאר ערנסטע ראלען און האט זאגאר ערקלעהרט אז ער גרייט זיך אויפצוטרע־טען אין שעקספיער'ס דראמען.

אבער, ווי עס ווייזט אוס, איז דאס געווען ניט מעהר ווי גערעדט, עס איז איהם ניט געגאנגען מיט קיין ליטערא־טור, און ער איז געווען אין א גרויסער פארלעגענהייט. צוריקצוקעהרען זיך צו זיינע פריהערדיגע ביליגע שטוקער און קונצען האט ער שוין ניט געקענט, ער האט געציטערט אז מען וועט איהם ארונ־טערדייסען, און דאן וועט ער זיין אין גאנצען פארפאלען.

האט ער באשלאסען אויפצוהערען שפיעלען אליין אויף א ווײלע, נאר ווע־רען א דירעקטאר און פראדוצירען ביל־דער מיט אנדערע אקטיארען און אקרי־סעס. ער האט ארגאניזירט א קאמפא־ני און די ערשטע בילד וואס ער האט פראדוצירט איז געווען ,,איי וואומען אוו פאריז''. עס איז געווען א גוטע בילד, פיעל בעסער ווי די דורכשניטליכע ביל־דער אבער עס האט ניט געמאכט דעם פוראר אויף וועלכען טשאפלין האט זיך געריכט. דער עולם איז ניט צוגעוואוינט צו זעהן טשארלי'ן אלס דירעקטאר נאר אלס קאמיקער — ער האט דארום מיט דעם אויך געמאכט א דורכפאל.

און אט אין דעם באשטעהט די טראגעדיע וואס דיזער קאמיקער לעבט איצט דורך. אלס אקטיאר איז ער איצט פיליכט נאך בעסער ווי ער איז געווען אמאל, עס ציהט איהם אויך אויפצוטרע־טען פאר די מיליאנען מענשען וועלכע פילען אז די ,,מאוויס'' טאג־טעגליך. אבער ער קען שוין פשוט ניט מאכען די זעלבע שטוקעס מיט וועלכע ער האט זיך אזוי באריהמט געמאכט אמאל. ער מוז זיך רעכענען מיט די קריטיק וואס האלט איצט א שארף אויג אויף איהם.

און עס איז טאקע גאנץ מעגליך אז דערפאר איז ער איצט אזוי אפט פאר־מישט אין פראצעסען, גט־סקאנדאלען א. ז. וו. אלס אקטיאר, ווייס ער, אז ער מוז האלטען זיין נאמען כסדר אין די צייטונגען, זיין נאמען טאר ניט פארגעסען ווערען אויב ער האפט נאר ווען אמאל צוריקצוקומען.

עקסקורסיע פון די בא־אמטע פון אידישען נאצ. פאנד

ירושלים, (א. י. ק.)

אין דער היי יאהריגער עקסקורסיע אין ארץ ישראל פון די בעאמטע פון איד־רישען נאציאנאל פאנד, האבען זיך באַ־טייליגט די סעקרעטארען פון די נאציא־נאל פאנד ביורא'ס אין דייטשלאנד, עסט־רייך, לעטלאנד, טראנסילוואניע און בר־קאווינא. די מיטגליעדער פון דער עקס־קורסיע האבען זייער רייזע איבערן לאנד געמאכט זייט דעם 6־טען ביז דעם 24־טען מאי. אין פארלויף פון דער צייט האַ־בען זיי באזוכט און שטודירט אין דעם לאנד אלע אידישע ישובים און קאלא־ניעס, באזונדערס די וועלכע זיינען גע־גרינדעט געווארען פון קרן היסוד אויף דעם באדען פון דעם אידישען נאציאנאל־פאנד, ווי אויך אלע שטעדט און היסטא־רישע ערטער. וועהרענד זייער רייזע האַ־בען די מיטגליעדער פון דער עקסקורסיע געהערט פארטראגען איבער דעם ארכעא־לאגישען, היסטארישען, אגריקולטורעלען עקאנאמישען און פאליטישען צושטאנד פון דעם לאנד, פון דעם באקאנטען ארכעא־לאג דר. מייער אין ירושלים, און הע־וואשיטש אין חיפה, פון ביהגערמייסטער הער דיזענהאף און אינזש. זיידנער אין תל אביב. פון די פארטרעטער פון די באַ־פעלקערונגען אין די אידישע קאלאניעס און ישובים און פון די לייטער פון דער הויפט ביורא פון דעם אידישען נאציא־נאל פאנד. פון דעם 24־טען ביז דעם 28־טען מאי האבען די מיטגליעדער פון דער עקסקורסיע אפגעהאלטען זיצונגען אין ירושלים, אויף וועלכע עס זיינען באַ־טראכט געווארען און דיסקוטירט געווא־רען אלע פראגען, וועלכע באלאנגען צו דער פראפאגאנדא און דער טעטיגקייט פון דעם אידישען נאציאנאל פאנד.

דיזע עקסקורסיע אין ארץ ישראל איז ערעפענט געווארען מיט א קבלת פנים פאר איהרע מיטגליעדער פון הער אוסיש־קין, גאווערנאר און פארזיצענדער פון דעם אידישען נאציאנאל פאנד, און האט זיך געשלאסען מיט אן אבשיעדס אווענט, ארראנזשירט פון קאלאנעל קיש און הער וואן־ווריזלאנד, מיטגליעדער פון דער היגער ציוניסטישער עקזעקוטיווע.

דער נאטורס געשמאקסטער מאכל

פאר ברעקפעסט, פאר לאנטש, פאר דינער. גרויסע, זאפטיג־רויטע סטראבעריס אנגעלעגט פון אויבען אויף

שרעדעד ווהיט

אין געגעסען מיט קרים און צוקער — איז עס א געזונטער, נארהאפטער צוזאמענמיש פאר קינדער און ערוואקסענע. א געשמאקער שארט־קעיק, געמאכט אין אן אויגענבליק, נישט געקאכטערהייט.

נישט קיין ווייסע מעהל, דורכגענעצטע טייג — בלויז קרובלע, געשמאקע שרעדס פון גאנצען ווייץ מיט יאגעדעס. ענטהאלט דעם גאנצען ברען וואס איהר דארפט צו האל־טען דעם מאגען געזונט און אקטיוו. גרינג צו סערווירען און גרינג צו פארדייהען.

די נעהרסטע שפייז פאר'ן קלענסטען געלד

יעדער איד דארף פאטראניזירען
די קווין $ טעקסי
MAIN 0009

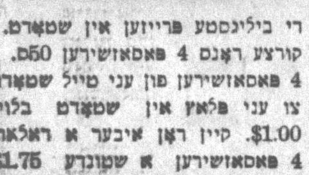

די ביליגסטע פרייזען אין שטאט.
קורצע ראנס 4 פאסאזשירען 50¢.
4 פאסאזשירען פון עני טייל שטאט צו עני פלאץ אין שטאדט בלויז $1.00. קיין ראן איבער א דאלאר.
4 פאסאזשירען א שטונדע $1.75
טעלעפאנירט מיין 0009, און מיר קומען צו אייך אין 3 מינוטען.

צו אלע אידען!

ווארום זאלט איהר זיך פייניגען מיט מעדיצינען, פון וועלכע עס איבעלט ווי קאסטאר אויל אדער ביטער־זאלץ, ווען איהר קענט עסען

טשאקאלעקס

וואס ווירקט אויפ'ן מאגען וואונדערבאר און נאך בעסער. עס איז ווי ריכטיגע מילך טשאקאלאד — א מאכל צום עסען. גוט פאר מענער, פרויען און קינדער — נעמט ניט קיין אנדערע.

איהר קענט עס קריגען אין 15 און 25 סענט באקסעס ביי אייער דראגיסט. בעט פאר א פרייען סעמפעל

אויב איהר קענט עס נישט קריגען ביי אייער דראגיסט, טעלעפאנירט טריניטי 3990 אדער טריניטי 6915.

THE CHOCOLAX CO.

שלום עליכמ'ס

אלע ווערק

איין ($1) דאלאר א וואך אויסצו־צאהלען. זיך ווענדען צו:

בן ציון היימאן

59 סיסעל סטריט

טעלעפאנירט טריניטי W 8442
אדער טריניטי W 4017

צו חתונות און בעלער

קומט פאר אייערע סייזעס פון

דרעס און טאקסידא סוטס, סילק העטס צו

ל. ווייט און סאן

135 סט. פעטריק סטריט

טעלעפאן עדלייד 6111

מיר האבען דעם גרעסטען און שעהנסטען אויסוואהל אין קאנאדע